

Kurzus előadója: Király Hajnal
Kurzus megnevezése: A társadalmi krízis figurációi a posztkommunista magyar és román filmben
Kurzus megnevezése angolul: Figurations of Societal Crisis in Post-Communist Hungarian and Romanian Cinema
Kurzus kódja: MAGD-IR-543 = = MAGD-IR-414
Kurzus helye és ideje:
Oktató elérhetősége: email: hajnal.kiraly@gmail.com honlap: fogadóóra:

A kurzusvezetés nyelve(i): magyar
A hozzászólás, vizsga nyelve(i): magyar
Írásbeli dolgozat nyelvei: magyar
Kurzus előfeltétele(i):
A jegyszerzés módja(i): egy, órán bemutatandó szakirodalmi referátum és egy otthon megírt tanulmány szabadon választott filmről és témával
Követelmények: részvétel az órák minimum 60 százalékán, aktív bekapcsolódás a beszélgetésekbe, a kötelező szakirodalom elolvasása, vállalás alapján történő bemutatása, megvitatása órán, illetve fogalmainak értő használata és kreatív beépítése a műelemzésbe

<p>Kurzus leírása, tematikája:</p> <p>Noha az allegorikus beszédmód a 21. század elején idejétmúltnak tűnhet, egyre több elméletíró mutat rá művészeti újraértelmezésének tendenciájára társadalmi krízishelyzetekben. Ez összhangban van Walter Benjamin szemléletével, mely szerint a történelem csupán a győzők szempontjából követi a haladás töretlen vonalát, a vesztesek számára a fragmentáltság jellemzi, a meg-megújuló válságok sorozata, amelynek adekvát kifejezése lehet egy, a régi narratívákat, jelölőket új helyzetekre, jelentésekre alkalmazó, az (ön)megértést segítő reprezentáció. A modernitás válságát a posztkommunista országok esetében a rendszerváltást követő krízishelyzet teljesíti be, amelyet a művészetekben gyakran tükröz egy allegorikus, erőteljesen manierista, figuratív diszkurzus. A filmművészet különösen fogékony erre a diszkurzív módra, nem csupán a tömegekkel való kapcsolata, hanem ipari, kereskedelmi jellege miatt is, amely egyben a mítoszképzés, a nemzeti identitás és karakter meghatározásának kulcstényezőjévé is teszi. A kurzus az utóbbi évtized magyar és román filmes termését elemzi és hasonlítja össze a rendszerváltást követő krízis figuratív reprezentációja szempontjából, különös tekintettel a történelmi és nemzeti allegóriákra, az egyéni és nemzeti identitás-keresésre és a másság-diszkurzusra. Megfigyelhető, hogy míg a magyar filmben a válság többnyire egyéni identitásvesztésként illetve keresésként tematizálódik, a román filmben a típusok, a nemzeti karakterek kerülnek előtérbe és épülnek be a közösségi identitás narratívájába. Lucian Pintilie, Pálfi György, Hajdu Szabolcs és Mundruczó Kornél történelmi, nemzeti és társadalmi allegóriáiban, valamint a többi, elemzésre kerülő filmben a személyes és kulturális, nemzeti érték-válság reprezentációja többek közt az intermediális (főként festészeti, képzőművészeti utalásra alapozó) figuráció, a miniatürizáció, illetve a testek vizuális, hatalmi apparátus általi kontrolljának (Foucault-ra alapozó) tematizálása által valósul meg. A kurzus célja e figuratív módok elméleteinek megismerése, azonosítása a filmekben, illetve a krízis eltérő szublimációs gyakorlatainak értelmezése, a két ország posztkommunista és poszt-uniós történetének tükrében.</p>
Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

- Bachelard, Gaston. 2011. A miniatúra. In *A tér poétikája*. Budapest, Kijarat Kiadó, 136-161.
- Bényei Tamás. „Nem akarom, hogy legyen valami”: Ábrázolás, test és nyomozás Gigor Attila *A nyomozó* című filmjében. In Győri Zsolt, Kalmár György (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmekben*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 85-98.
- Bíró Yvette. 1999. *Profán Mitológia*. Budapest: Osiris.
- Boia, Lucian. 2013. *Miért más Románia?* Kolozsvár: Koinónia.
- Foucault, Michel. 1990. A panoptikusság. In *Felügyelet és büntetés. A börtön születése*. Budapest: Gondolat.
- Gelencsér, Gábor. 2006. Testi Mesék [Bodily Tales]. *Beszélő*, vol. 11, no. 3, March. <http://beszelo.c3.hu/cikkek/testi-mesek>. (accessed at 21. 09. 2014).
- Glant Tibor. 2013. Képi reprezentáció, identitás és emlékezet Török Ferenc *Apacsok* című filmjében. In Győri Zsolt, Kalmár György (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmekben*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 82-70.
- Kalmár György: Magyar szenzórium, magyar mozi: Pálfi György testpolitikája. In Győri Zsolt, Kalmár György (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmekben*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 31-46.
- Király Hajnal. 2015. Megmutatni a kimondhatatlant. A melankólia figurációi a kortárs magyar filmekben. *Imago Budapest*, 2015 november.
- Király Hajnal. 2016. A klinikai tekintet diszkurzusai a kortárs magyar filmben. In Győri Zsolt és Kalmár György (szerk.): *Tér, hatalom és identitás a magyar filmben*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó (megjelenés előtt).
- Kovács András Bálint. 2013. *A kör bezárul - Tarr Béla filmjei*. Budapest: XXI. század kiadó.
- Mezei Sarolta. 2013. Szerve(zete)k és testkép(zet)ek Antal Nimród *Kontroll* című filmjében. In Győri Zsolt, Kalmár György (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmekben*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 47-61.
- Kristeva, Julia. 1998. Holbein Halott Krisztusa. In Thomka Beáta (szerk.) *Narratívák 1*. Képelemzés, ford. Z. Varga Zoltán. Budapest: Kijarat Kiadó, 37—42
- Strausz, László. 2011. Archeology of Flesh. History and Body-Memory in *Taxidermia*. *Jump Cut* 53 (Summer) <http://www.ejumpcut.org/archive/jc53.2011/strauszTaxidermia/3.html> (last accessed at 22. 09. 2014).
- Xavier, Ismail. 2004. Historical Allegory. In Robert Stam, Toby Miller (eds.): *A Companion to Film Theory*. Blackwell Publishing, 333-362.

Filmek:

- Antal Nimród: *Kontroll* (2003)
- Hajdu Szabolcs: *Bibliothèque Pascal* (2010)
- Hajdu Szabolcs: *Délibáb* (2014)
- Kocsis Ágnes: *Pál Adrienn* (2010)
- Mundruczó Kornél: *Johanna* (2006)
- Mundruczó Kornél: *Delta* (2008)
- Mundruczó Kornél: *Fehér isten* (2014)
- Mungiu, Cristian: *Túl a dombokon* (2012)
- Pálfi György: *Hukkle* (2002)

Pálfi György: *Taxidermia* (2006)
Pintilie, Lucian: *Egy felejthetetlen nyár* (1994)
Pintilie, Lucian: *Túl késő* (1996)
Pintilie, Lucian: *Tertium non datur* (2006)
Porumboiu, Corneliu: *Bukaresttől Keletre* (2006)
Purcărete, Silviu: *Valahol Palilulában* (2012)
Tarr Béla: *A torinói ló* (2011)
Török Ferenc: *Apacsok* (2010)

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Bhabha, Homi. 1994. Of mimicri and, man. The ambivalence of colonial discourse. In *The Location of Culture*. London, New York: Routledge, 85-92.
Bíró, Yvette. 2006. The Fullness of Minimalism. *Rouge 9*.
<http://www.rouge.com.au/9/minimalism.html> (accessed at 28.08.2014)
Dalle Vacche, Angela. 1996. *Cinema and Painting. How Art is Used in Film*. Austin: Texas University Press.
Felleman, Susan. 2006. *Art in the Cinematic Imagination*. Austin: Texas University Press.
Lyotard, Jean-François. 2011. *Discourse, Figure*. Minneapolis, London: University of Minnesota Press.
Rodowick, D. N. 2001. *Reading the Figural, or, Philosophy after the New Media*. Durham and London: Duke University Press.
Schefer, Olivier. 1999. Qu'est-ce que le figural? *Critique* no. 630, novembre: 912-925.
Shaviro, Steven. 2012. Body Horror and Post-Communist Cinema. György Pálfi's *Taxidermia*. In Aniko Imre (ed.) *A Companion to Eastern European Cinemas*, 25–40. Oxford: Wiley-Blackwell.
Vidal, Belén. 2012. *Figuring the Past. Period Films and the Mannerist Aesthetic*. Amsterdam University Press.

Megjegyzés:

Rendszeresen szükséges technikai eszközök: projektor, számítógép